

Μηλιώτισσα

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ • Αρ. Φύλλου 11 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2004 • Αθηνάς 41 - ΑΘΗΝΑ - Τ.Κ. 10554

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΝΟ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΟ ΓΕΡΜΑΝΟ • ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ

«Βρέχει στην φτωχογειτονιά βρέχει και στην καρδιά μου»

«ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

Και άλλα πολιτικά εγκλήματα στην Ηλεία

Πολλά εγκλήματα για πολιτικούς λόγους και απόπειρες δολοφονίας ακολούθησαν και τον άλλο χρόνο (1846) στην Επαρχία της Ηλείας. Ένα πολιτικό έγκλημα δικάστηκε στα δικαστήρια της Πάτρας κατά το Μάη. Οι δράστες ήταν οπαδοί του Ηλείου βουλευτή Λύσανδρου Βιλαέτη, ο οποίος κατηγορήσε το δικαστήριο ότι η πράξη δεν ήταν αξιόποινη γιατί έγινε σε καιρό εκλογών.

Και δήλωσε:

«... Το δικαστήριο των Πατρών κατέδικασε εις διετή φυλάκισιν τον Κυριάκον Καραλήν, και τον Αγγελήν Κωστόπουλον, και άλλους πέντε διά φόνον πραχθέντα εν καιρώ των εκλογών».

Η υπόθεση όμως αυτή στην πραγματικότητα είχε αλλιώς όπως εξακριβώθηκε.

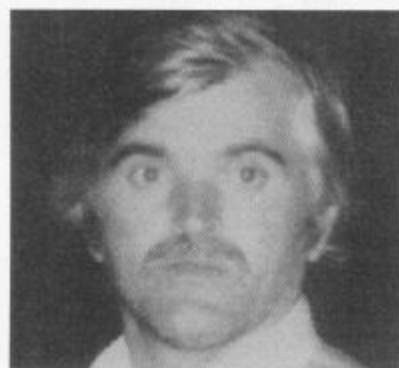
Από το χωριό Γούμερο της Ώλενας αναχώρησαν κατά τον Αύγουστο του 1844 ο Κυριάκος Καραλής και Αγγελής Κωστόπουλος ή Λαμπρόπουλος με άλλους πολλούς ψηφοφόρους, ερχόμενοι στα χωριά τους.

Οι δύο αυτοί χωρικοί υπάγονταν στο κόμμα του Λύσανδρου Βιλαέτη και του Λυκούργου Κρεσενίτη. Ενώ λοιπόν πορεύονταν συνάντησαν τον αδερφό του δημάρχου Ώλενας Π. Ντόγκα που ερχόταν πάνω στο άλογο και πήγαινε να μηνύσει μερικούς οπαδούς του κομματάρχικου Κυριάκου Καραλή γιατί τραυμάτισαν πριν από λίγο το γιο του τσοπάνου του.

Εκείνοι που τραυμάτισαν το παιδί έρχονταν πίσω από το Ντόγκα και βλέποντας τον αρχηγό τους τον Καραλή του φώναξαν να εμποδίσει το Ντόγκα. Τότε ο Κυριάκος Καραλής και Αγγελής Κωστόπουλος μαζί και με άλλους οπαδούς τους κατέβασαν το Ντόγκα από το άλογο και τον σκότωσαν.

Όταν διαδόθηκε η πράξη του εγκλήματος πήγε από τον Πύργο ο τότε ευρεθείς εκεί αρχηγός της Μοιραρχίας Δ. Ντεληγιώργης προς καταδίωξή τους αλλά αυτοί οχυρώθηκαν και πρόβαλαν αντίσταση στις αρχές με τα όπλα. Εμηνύθησαν οι πρωταίτιοι Καραλής και Κωστόπουλος και άλλοι οπαδοί τους για φόνο και αντίσταση κατά των αρχών και δικάστηκαν ως φυγόδικοι με τη γνωστή πιο πάνω ποινή των δύο χρόνων φυλακή στον καθένα.

ΜΗΛΙΩΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η ετυμολογία της λέξης «ΔΕΝ»

Ο πιο παλιός από εμάς δεν είχαν τηλεοράσεις να καθίσουν μέσα στα σπίτια όπως εμείς σήμερα που δεν έχουμε καμία επικοινωνία αναμεταξύ μας. Αυτοί πήγαιναν τα βράδια στα σπίτια πότε του ενός και πότε του άλλου. Μέσα σε αυτούς ήτο και ο αείμνηστος Κων/νος Κοτσιράς ή «Ποιμόπουλος» όπως τον έλεγαν. Επήγαινε τακτικά στον αείμνηστο Γεώργιο Κάντζο ή «Μπιθιγκρή», παρατσούκλι. Δίπλα από του μπάρμπα-

Γιώργη το σπίτι είναι του Πάνου του Κοτσιρά ή κοινώς «Γιαννακούρα». Ο Γιαννακούρας είχε μια μουριά που έκανε τις νοστιμότερες μούρες του χωριού και επάνω σ' αυτή είχε βάλει ένα αλέτρι να ξεραθεί. Το είδε ο μπάρμπα-Κωστάκης και ήθελε να του το πάρει και όπως ήταν πολύ έξυπνος, καλεί τον Γιαννακούρα στο σπίτι του και λέει στη γυναίκα του: «Μωρ' Παναγιωτούλα εμείς δεν έχουμε άλλον συγγενή από τον Γιαννακούρα, βάλε μας να πιούμε». Και αφού του είπε κι άλλες μαλαγανιές, στο τέλος του λέει «Ρε Γιαννακούρα θέλω να μου δώσεις μια υπόσχεση ότι δεν

θα χρησιμοποιήσεις την λέξη «δεν».

«Πες μου ρε μπάρμπα πρώτα τι θα μου ζητήσεις για να σου πω κι εγώ ναι ή όχι». Αφού ήπιαν κανά δυο ποτηράκια κρασί ακόμη, τον κατάφερε να μην χρησιμοποιήσει τη λέξη «δεν».

Τότε του είπε: «Ρε ανιψιέ να μου δώσεις εκείνο το αλετράκι που είναι στη μουριά». Αμέσως ο Γιαννακούρας επήγε να αρνηθεί, τότε του λέει ο Ποιμόπουλος «Δεν είπαμε ότι δεν θα χρησιμοποιήσεις τη λέξη «δεν», κι έτσι του πήρε το αλέτρι.

Γ.Γ. ΚΟΤΣΙΡΑΣ

Από το βιβλίο του ΒΥΡΩΝΟΣ ΔΑΒΟΥ:
«Στον Πύργο και στην Ηλεία του 1821-1930»

«Η θεια Βασίλω η Ντούμainer»

Ακουγα χρόνια τώρα στο χωριό, αλλά και στην Αθήνα δηλώσεις και σχόλια πολλών συγχωριανών μας για την μακαρίτισσα την θεια Βασίλω την Ντούμainer. Σχόλια κατ' εξοχήν θετικά και καμιά φορά υπερβολικά (έτσι νόμιζα). Έτσι ρωτώντας πολλούς συγχωριανούς μας, πέραν των συγγενών της θειας Βασίλως και σε διαφορετικές εποχές, κατέληξα σίγουρα στο συμπέρασμα ότι επρόκειτο για ένα σημαντικό και σπάνιο άνθρωπο του χωριού μας. Η θεια Βασίλω ήταν Τσαπαροπούλα αδελφή του μακαρίτη του Αλέξη του Τσαπάρα και γεννήθηκε στο χωριό μας. Παντεύτηκε το μεγαλέμπορο του χωριού μας και της περιοχής, Ανδρέα Δούμα (δεύτερος γάμος για τον ίδιο) και απέκτησαν τέσσερα τέκνα. Την Ντίνα, την Σοφία, τον Λάμπη και την Νίτσα. Η θεια Ντούμainer ήταν εξαιρετικός άνθρωπος σπανίων χαρακτηριστικών. Γυναίκα φιλότιμη και αντοιχοχέρα. Σε εποχές μεγάλης φτώχειας και ανέχειας για το χωριό μας αυτή βοηθούσε ποικιλοτρόπως τους ανήμπορους. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι η

θεια Βασίλω είχε ένα πλούσιο άνδρα και σπίτι, που έτσι κι αλλιώς πολλούς συγχωριανούς μας απασχολούσαν στις δουλειές τους. Και όλοι, το λένε η θεια Βασίλω βοηθούσε πολλές οικογένειες του χωριού μας εν γνώσει του άνδρα της, αλλά και κρυφά. Τις περισσότερες ώρες ήταν στο μαγαζί, μαγείρευε και ζύμωνε για πολύ κόσμο νόστιμα και καλά. Συνήθως είχε εργατιά ή στ' αμπέλια ή στα χωράφια ή στ' άλλες δουλειές του άνδρα της.

Όταν έβλεπαν οι εργάτες ότι ερχόταν η θεια Βασίλων με το φαί στην τέσα, έλεγαν χαρούμενοι «έρχεται η θεια Βασίλω», γιατί ήξεραν ότι θα φάνε γερά και θα πιούνε αρκετά με τέτοια κούραση που είχανε. Εί θα πει κάποιος και τι έγινε; Στη δουλειά τους ήταν οι εργάτες. Θέλω να τους υπενθυμίσω ότι ο υποφαινόμενος που είχε δουλέψει αρκετές φορές μικρό παιδί στην Αμαλιάδα στην ντομάτα και τον τρύγο, δεν θυμάμαι κανέναν να μας έφερε ένα φαγητό της προκοπής και λίγο κρασί. Στη ζωή δεν υπάρχουν αυτόνοτητα.

«Πήγαινε στο μαγαζί με ένα αυγό, και αντί για δυο σαρδέλες παστές

που αντιστοιχούσαν στο αυγό σου έδινε τρεις». «Έδινε του γιου της του Λάμπη ένα γκουμούτσι καθαρίο ψωμί με τυρί κι όταν ήσουν εκεί έδινε και σένα. Αυτή και η μακαρίτισσα η Μπαντούναινα κανέναν άλλος».

«Ήταν η μάνα του χωριού, σπουδαία γυναίκα». «Ας είναι καλά η ψυχούλα της, είχε βοηθήσει πολύ κόσμο».

Όσους ρώτησα όλοι τις ίδιες κουβέντες. Η θεια Βασίλω έτρεχε και στο κακό και στο καλό, έβαζε στον κόρφο το οινόπνευμα και πήγαινε στους ανύμπορους να τους δώσει να τρίψουν τον άνδρα τους ή το παιδί τους το άρρωστο. Την σεβόντουσαν όλοι. Ήταν φιλόξενη δεν πέρασε ξένος να μην πει ένα κρασί στην πόρτα της. Στην πόρτα της ήπιανε μια κούπα κρασί όλοι οι ξένοι και οι περαστικοί κάθε καρδιάς καρύδι, από γύφτους μέχρι βασιλιάδες. «Αγαθής ψυχής γυναίκα». Τι ωραίες λέξεις άκουσα γι' αυτή τη γυναίκα.

Αυτά είναι τα μνημόσυνα τα μεγάλα των ανθρώπων, αυτά είναι τα μεγάλα ψυχασάββατα των ψυχών. Εγώ την πρόλαβα την θεια Βασίλω, γριά πια που καθότανε

στο μαγαζί και θυμάμαι ότι έφτιαχνε τον καφέ αργά και τον ανακάτεβε συνέχεια με το κουτάλι και τον δοκίμαζε στο στόμα της, έφτιαχνε σπουδαίο καφέ και από κει πήρα και εγώ το κόλπο για καλό καφέ συνέχεια ανακάτεμα και αργό ψήσιμο.

Η θεια Βασίλω δεν ήτανε ποτέ με την μια «μεριά» τους δέχτηκε όλους, αντάρτες και χωροφυλάκους και εβραίους, σε δύσκολες πραγματικά εποχές και πολλοί την θυμούνται μεγαφώνως, (γιατί είχε μεγάλη φωνή), να παίρνει πάντα την σωστή και δίκαιη θέση, σε συγχωριανούς μας που τσακόνονταν ή είχανε οποιεσδήποτε διαφορές.

Η θεια Βασίλω, έτσι λένε, αγάπηγε και το κρασί, όπως οι πιο πολλές γυναίκες του χωριού μας, κι έκανε και λάθος στο ζύγι και ξέχναγε να γράψει τα βερεσέδια. Ας είναι συγχωρεμένη η ψυχούλα της, μ' όλα τα βερεσέδια μας, εκεί στο κατάστιχο της μνήμης, με τις μυρωδιές του ζεστού ψωμιού, του κρασιού και της καλοσύνης.

Η θεια Βασίλω πέθανε το 1975 σε ηλικία 83 ετών.

Δ.Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ

Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Τα μεγάλα Πάθη. Η μεγάλη Εβδομάδα. Η μεγάλη Παρασκευή. Το μέγα Σάββατο. Κι εμείς μικροί με την σύνοψη στα χέρια με τα τροπάρια της Κασιανής και του Επιταφίου. Ο Θρήνος. Οι μαυροφόρες γυναίκες με τα άσπρα πιάτα μεγάτα σπερνά. Τα ζουμπούλια και οι πασχαλιές. Η μυρωδιά του λιβανιού και του φρέσκου κρεμμυδιού στο τραπέζι. Τα ξερά κουκιά, οι ελιές, οι νηστήσιμες ημέρες. Τα μάτια σαν μπόκαλα στην χούφτα του προσώπου, μάτια αναμμένα με τόσες επιθυμίες. Τα γυμνά πόδια με τις καψαλίδες από τον χειμώνα. Τα χλοϊσμένα σύνορα, τα λευκά αρνιά. Όλα τα πράγματα για το μεγάλο σκηνικό στην θέση τους, τόσο διαφορετικά και τόσο ίδια. «Ω γλυκύ μου έαρ, γλυκυτό μου τέκνον». Και μεις με ότι είχαμε για καλό ρούχο, ένα φτηνό πουκάμισο, ή ένα ζιλέ, μικρές φωτιές κάτω απ' τον γυναικονίτη, με τα αναμμένα κεριά, στους εσπερινούς των παθών. «Παιδιά ησυχία». Ο μπαρμπα Κωσταντής κι ο μπαρμπα Λουκάς με τον μεγάλο σταυρό στα χέρια. Και τα πολύχρωμα στεφάνια. Οι γονυπε-

τούσες γυναίκες, και οι μεγάλες σιωπές με τους ψιθύρους. «Παιδιά ησυχία». Τα κόκκινα αυγά και τα κουλούρια κλειδωμένα στο ντουλάπι. Αρτηθήκαμε όλα τα απαγορευμένα. Αρτηθήκαμε όλες τις δροσιές με τα σαλλιγκάρια και τους δημοσάλιακες. «Και γιατί δεν άρχισαν νωρίτερα γιαγιά;» «Γιατί έτσι τόχει συνήθειο παιδάκι μου η Ανάσταση, να έρχεται εκεί που σβήνει το Σάββατο και αρχίζει η Κυριακή». Λαμπρή. Η χλωρή ρίγανη, ο μάραθος και το κρασί που τσούζει. «Βάλε κρασί της γριάς». Έλεγε ο πατέρας Χρόνια πολλά. Μετά σιωπή. Και η Άνοιξη εκεί παρούσα μ' το πολύχρωμο κοντό φουστάνι. Με τα πόδια της γεμάτα καψαλίδες. Στα μαλλιά της καρφωμένα ζουμπούλια και πασχαλιές. Ωραία ως Επιτάφιος, ίδια ως Ανάσταση. Πάμφωτη, γόνιμη και εγκυμονούσα. Το μεσημέρι θ' αρχίσουνε τα τραγούδια, κι ο Κώστας ο Πίππας (Γκότσης) ντυμένος Διόνυσσος στεφανωμένος στ' ανθεστήρια της Άνοιξης, με τους τσίγκινους ήχους και τα τσοκόνια. Θα περάσει από όλες τις ρούγες, με την παρέα του, αναστη-

μένος, καθαρμένος. Μερικές φορές οι λέξεις δεν μπαίνουν στη σειρά, σηκώνουν κεφάλι, επαναστατούν και λένα άλλα. Λέξεις γυναίκες που χορεύουν στην πλατεία με τα μαλλιά τους σπάρτα ανθισμένα. Θα σου λείψουν αυτές οι εικόνες. Έτσι που είσαι χωμένος σε δυο τρεις λέξεις μικρές, πώς να μπεις σ' αυτές της φωτογραφίες, τις σπάνιες της αναστάσεως.

Κάτω απ' τα μπαλκόνια στην πλατεία υπάρχουν ακόμα οι ίσκιοι τόσων αναστάσεων με τα μαύρα ρούχα και τα άσπρα πουκάμισα, με τα αναμμένα κεριά να φωτίζουν τα βαθεία πρόσωπα της μνήμης, των οικείων προσώπων. Και ο μακαρίτης ο παπα Χρήστος μεγαφώνως: «Χριστός Ανέστη εκ νεκρών». «Βάλε κι άλλο κρασί στη γριά».

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

Δ.Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ

Υ.Γ. Περραστικά σου Κώστα Πίππα (Γκότση) και χρόνια σου πολλά

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τούτα τα παιδιά έρχονται από πολύ μακριά. Τούτα τα παιδιά, που κάποιοι γνωστικοί βαλθήκανε να τα πετροβολάνε, συναθροίζονται στο χωριό, από διάφορες συνοικίες των πόλεων. Προέρχονται από πολύμορφες και πολύποικίλες συμπεριφορές του κοινωνικού τους, περιβάλλοντος. Είναι παιδιά και γόνι της πρώτης γενιάς που μετοίκησε, από το χωριό προς τ' αστικά κέντρα, κυρίως την Αθήνα, για μια καλύτερη τύχη και προκοπή. Είναι παιδιά που πασχίζουν να βρουν τις ρίζες τους φτιάχνοντας περιστασιακές παρεούλες και φιλίες με τον ερχομό τους στο χωριό. Πάσχα και καλοκαίρι. Κάνουν αναγνωριστικές κινήσεις προσπαθώντας να βιώσουν το χώρο και το χρόνο, από τις αφηγήσεις και πικρές αναμνήσεις των γονιών τους. Δηλαδή αναζητούν την προσαρμογή γεωγραφικά: ώστε κάποια στιγμή μεγαλώνοντας, να λένε «είμαστε από τις Μηλιές» και όχι «οι γονείς μας είναι από τις Μηλιές». Είναι καταπιεσμένα από τον υπερπροστατευτισμό των γονιών τους μέσα στην τσιμεντοπόλη, με τα κλουβιά διαμερίσματα και τις συνοικίες χωρίς αλάνες. Από το πρωί μέχρι το βράδυ τρέχουν: σχολεία, φροντιστήρια, ξένες γλώσσες και λοιπές εξωσχολικές δραστηριότητες, για να βελτιώσουν το μορφωτικό τους επίπεδο. Κι έρχονται στο χωριό για να ξεδώσουν, να εκτονωθούν, να αναπνεύσουν καθαρό αέρα, να ξεφύγουν απ' την καθημερινή ρουτίνα, που κι εμείς οι μεγάλοι την αποζητάμε. Κύριε Σ.Ε., ποιος ασχολήθηκε, σ' επίπεδο δραστηριοτήτων του Συλλόγου μ' αυτά τα παιδιά; Αναρωτηθήκατε, μήπως εμείς οι ίδιοι τα περιθωριοποιούμε με τα δικά μας βιώματα; Γιατί το χωριό, ας μη γελιόμαστε, για μας σημαίνει παιδική ηλικία, σημαίνει πείνα, φτώχεια, στέρηση, χωρίς την πολυτέλεια της αφθονίας και τον κορεσμό που απελαμβάνουν τα σημερινά παιδιά όπου κι αν ζούνε. Για μας σημαίνει μνήμη χωρίς όρια... Τα δύσκολα παιδικά μας χρόνια τα κουβαλάμε μέσα μας, κι όταν η σκέψη μας ξεμοναχιάζεται και τραβάει για το χωριό, μελαγχολεί και πασχίζει να ωραιοποιήσει μιν εποχή χωρίς επιστροφή! Το κλειστό σχολείο, το γκρεμισμένο γυμνάσιο στου Δούκα, τα σοκάκια που γέμισαν βγάτα, το ελαιοτριβείο που στέκει έρημο κι εγκαταλειμένο, στον ίδιο χώρο ρηγμασμένο από τη φθορά του χρόνου. Μνήμες μιας άλλης εποχής, που δεν συμμερίζονται τα σημερινά παιδιά, γιατί ο ρεαλισμός της πόλης, τα εξαναγκάζει να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της τεχνολογικής εξέλιξης. Ποιος από μας τους μεγάλους, έσκυψε να πιάσει απ' το χέρι τον μπόμπιρα που κάνει βόλτα στην πλατεία με το ποδήλατό του, να του μιλήσει πατρικά και φιλικά, να του πει δυο κουβέντες. Θυμάμαι τον μεγαλύτερο τον Μίμη το Λέντζο, μακαρί-

της τώρα, όποιο πιτσιρίκο συναντούσε στο δρόμο του έπιανε την κουβέντα. Τα παιδιά μην τα υποτιμάμε, γιατί έχουν νοημοσύνη και διακρίνουν το σαρκασμό, τα πονηρά πειράγματα των μεγάλων και το κυριότερο προτιμάνε τα παρατσούκλια του περιβάλλοντος, όπου ζουν, από τα δικά μας παροχημένα. Έχουν δικό τους λεξιλόγιο, έχουν δικούς τους συμβολισμούς, δικό τους language. Ενωσιολογικά αν ευσταθεί ό όρος γκέτο ή αποσπάσματα μάλλον θα 'πρεπε να χαρακτηρίζουν εμάς τους μεγάλους, παρά τα παιδιά. Η δημοτική μουσική με τους παραδοσιακούς χορούς, ετισθητικά δεν επιβάλλεται, γι' αυτό και τα παιδιά, την ώρα που οι μεγάλοι χορεύουν, αποτραβιούνται από το χώρο της εκδήλωσης κατά παρέες προς άλλες κατευθύνσεις. Αυτό το φαινόμενο το είχα στην περυσινή εκδήλωση, που έγινε στην πλατεία του χωριού, εκείνα μαζεύτηκαν στο χώρο του σχολείου. Ήταν η αδιαφορία των μεγάλων, στο πείσμα της παράδοσης και τον μικροαστισμό μας στο μεγαλείο του. «Δεν μιλάνε, δε χορεύουν», γράφει ο ανώνυμος αρθρογράφος της εφημερίδας. Εσείς κύριε Σ.Ε. τα πλησιάσατε ποτέ με ειλικρίνεια, να ερευνησετε τα ενδιαφέροντά τους, ή τέλος πάντως αν νιώθει και τι νιώθει, γι' αυτό το αραιοκατηχομένο χωριουδάκι. Θέλετε να κάνουμε μια σύγκριση, της τότε δικής μας συμπεριφοράς με τη δική τους; Πάνω ρούγα, Κάτω ρούγα, Πέρα ρούγα, δεν λειτουργούσαμε σχεταριστικά στις γειτονίες μας; Δε φωνάζαμε, δεν κάναμε αταξίες; Την ομαδική αποβολή από το γυμνάσιο για τα κάστανα του Γεωργούλη, σ' όλα τα Μηλιωτόπουλα; Λίγα κάναμε στο δρόμο για του Δούκα, όταν πηγαίναμε κι ερχόμασταν με τα πόδια; Δεν χλευάζαμε τους αδύναμους ηλικιωμένους του χωριού μας; Την αγανάκτηση της κυρά Παναγιώτας στο γυμνάσιο τι θυμάται κανείς, τι τραβούσε με τα λασπωμένα παπούτσια μας; Παραβιάζαμε ξένες ιδιοκτησίες; Για ρωτήστε τον αγροφύλακα... Μας ενοχλεί η ευγένειά τους, τα ξενύχτια τους σε κάποιους κοινοτικούς χώρους, μας ενοχλεί που συναστρέφονται κατά ηλικίες παρέες με απόλυτη νομιμότητα. Μας ενοχλεί η αποστασιοποίηση από τους μεγάλους, γιατί δεν υπάρχουν κοινά ενδιαφέροντα είτε με τους εναπομείναντες κατοίκους του χωριού, είτε με μας. Όσο έχουμε τη γραβάτα μας ευθυτενή κι ατσαλάκωτη, τόσο το χάσμα της μιας γενιάς προς την άλλη θα μεγαλώνει. Αγαπητέ Εξάδελφε Αναστάσιε Πίππα, αν είσαι ο εμπνευστής του άρθρου της Μηλιώτισσας, κι επειδή είσαι κοινωνικό άτομο στο χώρο της Μεγαλόπολης που ζεις, γνωρίζεις πολύ καλά τις συνθήκες αυτής της πόλης. Γνωρίζοντας επίσης, πως το χωριό μας είναι ημιορεινή περιοχή δηλαδή ούτε χιόνι, ούτε θάλασσα. Αυτά τα δυο φυσικά στοιχεία, που προσελκύουν τους νέους, απουσιάζουν. Άρα αυτά τα παιδιά έρχονται στο χωριό κάνοντας το χατήρι των γονιών τους. Κι αν ένας απ' τους γονείς τυχαίνει να 'χει παραθαλάσσιο πατρικό, τότε να δεις οικογενειακά προβλήματα... Θα σου πει ο μικρός μεγαλώνοντας. «Τι να κάνω στο χωριό»;

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας εκφράζει εκ μέρους των απανταχού συγχωριανών μας την ευγνωμοσύνη και ευχαριστία του στο μέλος του Συλλόγου μας **ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Ν. ΜΠΙΛΑΛΗ - ΓΙΑΒΡΟΓΛΟΥ** διότι με ενέργειές της χορηγήθηκαν από την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς 6.000 ευρώ για την δημιουργία ξενώνας στο Πνευματικό κέντρο του χωριού μας.

ΑΘΗΝΑ 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 2004
Ο πρόεδρος **Π. Κ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ** Η γ. γραμματέας **Η. Γ. ΚΟΤΣΙΡΑ**

ΤΑ ΜΕΛΗ:
Α.Γ. ΚΟΤΣΙΡΑΣ, Α.Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ, Δ.Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ, Δ.Κ. ΜΠΙΛΑΛΗΣ, Η.Γ. ΤΣΑΠΑΡΑΣ

Γι' αυτές τις παρέες, που κατακρίνεις θα έρχεται, γιατί η κοινωνικότητα των παιδιών είναι αρκετά ανεπτυγμένη, σε σχέση με τη δική μας εποχή. Με αφορισμούς και μ' αυστηρή κριτική ένα πράγμα θα καταφέρουμε: Κάθε καλοκαίρι να μικραίνει η προσέλευσή τους στο χωριό. Αν δεν μπορεί ο σύλλογος ν' ασχοληθεί ερευνητικά, αναζητώντας τις αιτίες αυτού του φαινομένου, ας αφήσει τα παιδιά να έρχονται, όπως έρχονται, γιατί οι δυνατότητες του συλλόγου είναι περιορισμένες. Ελπίζω πως τα παιδιά μεγαλώνοντας, με την ωριμότητά τους θα μπορούν και να συμμετέχουν, αλλά και να προσφέρουν. Η πατερναλιστική νοοτροπία ιστορικά είναι ξεπερασμένη... Τούτα τα παιδιά έχουν το μέλλον μπροστά τους! Τούτα τα παιδιά κρύβουν την ελπίδα μέσα τους!

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003
Μπιλάλης Χρίστος

ΥΣΤΕΡ.: Πριν από τις γιορτές, συναντήθηκαν (15) δεκαπέντε Μηλιωτόπουλα κάτω των (20) είκοσι ετών στο Village Αμαρουσίου. Κεντρικό θέμα συζήτησης, ήταν το επίμαχο άρθρο της Μηλιώτισσας. Ανάμεσά τους ήσαν και οι κόρες μου, Πανδώρα και Κωνσταντίνα, μεταφέροντάς μου την οργή και αγανάκτησή τους. Στην απάντηση, δεν εκφράζω δικές μου απόψεις, αλλά είναι απόψεις των ίδιων των παιδιών!

Η άλλη πλευρά του νομίσματος

Η παράδοση είναι η συνέχεια της ζωής του χωριού μας, φτάνει αυτή να βιώνεται από τους νέους μας και να μην θεωρολογείται από εμάς του μεγαλύτερους. Πιστεύω πως για να έχουμε άποψη στο κάθε θέμα, πρέπει πρώτα να έχουμε μελετήσει και τα δεδομένα του. Μας ξένισε ο τίτλος το δημοσίευμα του προηγούμενου τεύχους της εφημερίδας «Μηλιώτισσας» (Παρέες Αποσπάσματα), για τον απλουστάτο λόγο ότι δηλαδή οι θεωρίες συνήθως κουράζουν. Διερωτήθηκε κανείς από εμάς τους σχολιαστές αυτής της υπάρχουσας κατάστασης, τι κάνουμε εμείς ώστε τούτοι οι νέοι ν' ακολουθήσουν τα βήματά μας στις παραδόσεις μας; Αλήθεια ποιες ήταν οι ευκαιρίες που τους προσφέραμε; Μήπως ποτέ δεν τους είπαμε το τραγούδι της Ιτιάς, μήπως δεν έγινε ποτέ καμιά εκδήλωση γι' αυτούς; Πότε τους καλέσαμε να βοηθήσουν και αρνήθηκαν; Μιλάμε για τους ίδιους νέους που μόνοι τους πραγματοποίησαν την γιορτή των απόκρων στο χωριό μας το 2003; (Δημοσίευμα εφημερίδας Μηλιώτισσα φύλλο αριθ. 8). Αλήθεια γνωρίζουμε τους νέους μας ή ρωτάμε τον διπλανό μας; Εμείς λοιπόν οι μεγαλύτεροι αποποιούμεθα έτσι εύκολα τις δικές ευθύνες. Μας πείραξε αυτό που εμείς θεω-

ρούμε λάθος, δηλαδή αυτό που λένε σωστό οι νέοι μας. Μάλλον η γενιά μας δεν έχει την όρεξη και το θάρρος να πλησιάσει τα παιδιά μας και να τους πει κατάματα αυτά που εμείς θεωρούμε θεμιτά. Εντάσσουμε πολύ εύκολα τον σημερινό νέο στο γκέτο που η δικιά μας φαντασία έχει πλάσει. Θέλουμε να ωραιοποιήσουμε εαυτούς μας και να καταδικάσουμε τους νέους σύμφωνα πάντα με τους νόμους της δικιάς μας λογικής. Ξεχνούμε εύκολα τις δικές μας παιδικές παρέες και τις δικές μας αταξίες και τρέλες. Τώρα γινόμαστε κριτές στους νέους μας που αγαπούν το χωριό και έρχονται για να δώσουν, έστω μόνο με την παρουσία τους, ζωή τον Αύγουστο στις Μηλιές ενώ θα μπορούσαν να απολαμβάνουν τις ωραίες παραλίες της Χώρας μας. Κρίνουμε λοιπόν αυτούς που έρχονται ενώ δεν ασχολούμεθα με αυτούς που ούτε καν γνωρίζουν σε ποιο διαμέρισμα της Ελλάδας βρίσκεται το χωριό του πατέρα ή της μάνας. Πότε και ποιος από εμάς κάθισε μαζί τους και συζήτησε τα δικά τους προβλήματα ή έστω τους συνέστησε να προσγειωθούν στην Μηλιώτικη νοοτροπία; Τυχαία έγινα μάρτυρας μιας πραγματικότητας τον Αύγουστο του 2002. Νέος λοιπόν του χωριού μας (μόνιμος κάτοικος Αθηνών) και ώρα απογευμα-

τινή (17.30) ήταν μόνος του στην Αύρα στο γεφύρι που οδηγεί στο μύλο του Ψαρρού και απολάμβανε προφανώς την ωραία φύση. Θα μπορούσα να περάσω δίπλα του και να μην του μιλήσω. Επίσης θα μπορούσα να σηκώσω τυπικά το χέρι και να τον χαιρετίσω. Θα μπορούσα ακόμη να πατήσω την κόρνα στο αυτοκίνητο και να φύγω. Θεώρησα όμως σωστό να σταματήσω, να τον χαιρετίσω και του ευχηθή το «καλώς ήρθες στο χωριό μας». Ανταποκρίθηκε τότε θερμά στον χαιρετισμό μου τόσο πολύ που μου κίνησε το ενδιαφέρον και αρπάζοντας την ευκαιρία τον ρώτησα χαριτολογώντας. Πώς και έτσι μόνος και η απόληξή του ήταν η εξής: «Είσαι από τους λίγους αυτού του χωριού ή μάλλον ο πρώτος που με πλησίασε, με χαιρέτησε και με καλωσόρισε, όλοι οι άλλοι ασχολήθηκαν ειρωνικά μόνο με την εμφάνισή μου γι' αυτό ήρθα εδώ για να ηρεμήσω». Τα συμπεράσματα πιστεύω πως οι νέοι μας θα τα βγάλουν πολύ πιο εύκολα από εμάς και έτσι απλά χωρίς θόρυβο, χωρίς τραγούδια, χωρίς συνομιλίες θα ξανάρθουν τον Αύγουστο στις Μηλιές. Εμείς θα πρέπει να τους δεχθούμε και με την έμπρακτη αγάπη μας να τους δείξουμε τον δικό μας τοπικό πολιτισμό.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Σ.Ε)

Πρώτα-πρώτα δεν υπάρχει κύριος Σ.Ε. που κρύβεται στην ανωνυμία, ξέρει πολύ καλά ο Χρήστος Μπιλάλης ποιος εκδίδει την εφημερίδα και φέρει και την υπογραφή Σ.Ε. Τώρα αναφορικά σε όσα λέει στο άρθρο του ο Χ.Μ. σε πολλά θα μπορούσα να συμφωνήσω και σε άλλα όχι, η ζωή και οι ανάγκες δείχνουν την αλήθεια. Δεν μπορώ όμως να μη παρατηρήσω ένα περίεργο ύψος και μία επιθετική στάση απέναντι του Συλλόγου και εμού προσωπικά, λες και ο Χ.Π. δεν ήταν χθες στο Δ.Σ. και μάλιστα πρόεδρος του. Εμπλέκει τον Τάσο Χ. Πίππα ορίζοντάς τον ως «Μπόγια» απέναντι στα παιδιά, ομιλώντας περί «εμπνευστών» κ.λ.π. χωρίς να ξέρει την άποψη του για το θέμα από πολλούς και επιμέρους, λαμβάνοντας μόνον αφορμή από μία λέξη που αποσπασματικά ανέφερα εγώ στο άρθρο μου, υποτιμώντας βεβαίως και τον υπογράφοντα. Εγώ δεν θυμάμαι τον μεγαλύτερο τον Μίμη τον Λέντζο που έπαιρνε από το χεράκι τα μικρά παιδιά και δεν έχω λόγο να μη τα πιστεύω αυτά, αλλά ξέρω πολλούς συγχωριανούς μας τα τελευταία 20 χρόνια που ασχολούμε με το Σύλλογο, που βοήθησαν και βοηθούν και συνδιαλέγονται με τους νέους του χωριού μας, και αυτοί είναι πολλοί. Λόγω αισθημάτων πνιγμού δε φορά ποτέ «ευθυτενή» γραβάτα, αλλά ξέρω πολλούς «μικρούς υούς» χωρίς γραβάτα. Τώρα αν ο Σύλλογος μπορεί με δυο εκδηλώσεις που κάνει το χρόνο, και σωστά βεβαίως ως πολιτιστικός και πολιτισμικός φορέας «ετισθητικά» ακούει σύγχρονα ακούσματα, ας κάνουν αυτές τις δυο φορές (αφού βεβαίως συμμετάσχουν) μία μικρή υποχώρηση. Άλλωστε δημοκρατικά είναι τα πράγματα στο Σύλλογο ας έλθουν οι νέοι μας με τα δικά τους πράγματα, οι προσκλήσεις είναι ανοιχτές. Η γεωγραφία του χωριού μας είναι συγκεκριμένη, κανένας δεν κάνει χάρη κανενός, ίσως οι ανάγκες και οι εποχές είναι τέτοιες που έρχονται οι νέοι μας και στο χωριό. Γκέτο δεν είναι ο Σύλλογος που οργανώνεται και λειτουργεί δημοκρατικά και συλλογικά, γκέτο και ρατσισμός, είναι να απορρίπτεις εξ' αρχής πράγματα, βάζοντας όρια και δεδομένα: «Εκείνα μαζεύτηκαν στο χώρο του σχολείου». Μη μιλάμε για «πατερναλισμό» όταν λειτουργούμε ως «πατερούλης» γράφοντας και υπογράφοντας ένα κείμενο εκ μέρους «20 νέων του χωριού μας». Τέλος δεν πρόρεσα να καταλάβω ο Αριστείδης Μαρκόπουλος για ποιους πραγματικά μιλάει και ποιες συμπεριφορές κατακρίνει. Τα πράγματα είναι πιο δύσκολα και πιο πολύπλοκα απ' ό,τι φανταζόμαστε. Ο καιρός θα δείξει.

Σ.Ε.
(Για την αντιγραφή Δ.Κ. Λέντζος)

ΟΙ ΜΗΛΙΩΤΙΚΕΣ

Ο συγχωριανός μας Πάνος Ν. Κασκαντίρης το 1989 σε βιβλίο που εξέδωσε ο σύλλογός μας, με τον τίτλο «Χωριόν Μηλιές Ηλείας» καταγράφει την προέλευση και την εξέλιξη των οικογενειών του χωριού μας. Κατά καιρούς συγχωριανοί μας παρετήρησαν ελείψεις αλλά και κάποια λάθη σε αρκετές οικογένειες. Αυτό βεβαίως δεν είχε ούτε έχει κάποια κατηγορίαν, για την έτσι κι αλλιώς μεγάλη προσφορά του συγγραφέως με το έργο του τούτο στην ιστορία του χωριού μας. Είναι ιστορικά αποδεδειγμένο πλέον «ότι το χωριό μας εμφανίζεται ιστορικά λίγο πριν το 1700 μ.Χ. στην Βενετική απογραφή υπό την εποπτεία του προνοητή Francesco Grimani εις τον αριθμόν 31 ως Duca Miglies με 7 Famiglie (οικογένειες) εις το TERRITORIO GASTUGNI με 23 άτομα σύνολο¹. Αυτή η καταγραφή μαρτυρά ότι το χωριό μας ήταν ένα μαζί με τον Δούκα, αλλά και χωριστά. Τώρα αν ήταν 5 οικογένειες του Δούκα ή 3 και 2 ή 4 αντίστοιχα στο χωριό μας κανείς δεν ξέρει. Το σίγουρο είναι ότι όλες κι όλες οι οικογένειες των δύο χωριών ήταν 7. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι ότι το 1700 το χωριό μας λέγεται Μηλιές και όχι Μόλα.

Αυτό σημαίνει ότι οι πρώτοι κάτοικοι του χωριού μας ήταν έλληνες και όχι Αλβανοί όπως φαίνεται από τις ονομασίες άλλων χωριών στην ίδια απογραφή (Calli Leoi e Basta, Divri κλπ.). Βεβαίως εδώ καταρρίπτεται και ο μύθος για το χωριό Δούκα, ότι δηλαδή ήταν μεγάλο χωριό τότε. Και του Δούκα και το χωριό μας αναπτύσσονται σε κάθε περίπτωση μετά το 1719 με την εμφάνιση των Αλβανών Λαλαίων που γιγάντωσαν του Λάλα από μικρό χωριό σε κωμόπολη. Το χωριό Lala έχει προηγούμενη καταγραφή από όλα τα χωριά τα δικά μας σε ένα κατάστιχο Τιμαριών ΔΒ Πελοποννήσου 1461/1463 στη Σόφια της Βουλγαρίας Εθνική Βιβλιοθήκη «Κύριλλος και Μεθόδιος»². Στο κατάστιχο αυτό αναφέρονται οι φορολογικές μονάδες και το τιμαριωτικό εισόδημα κατά χωριό, όπως βεβαίως και η εθνικότητα των κατοίκων.

Έτσι στον αριθμό 165 καταγράφεται το Lala με 8 εγγάμους και τιμαριωτικό εισόδημα 453 ή δε εθνικότητα των κατοίκων είναι Αλβανική. Άρα το όνομα το χωριό Lala το πήρε από τους πρώτους κατοίκους αυτούς, γιατί όπως είναι καταγραμμένο ιστορικά οι πρώτοι Αλβανοί εποικιστές ήλθαν στην Πελοπόννησο το 1405 και μετά, Lala στα αλβανικά σημαίνει το σεβαστό πρόσωπο στην οικογένεια, συνηθέστερα παππούς ή πατέρας μεγάλης ηλικίας. Λίγο πριν ή λίγο μετά αφίχθησαν στο Λάλα οι Λεντζαίοι μεγαλοτσιπάνηδες από το Σέρβου Γαρτυνίας και κατοίκησαν εις την θέση Λεντζέικα που έτσι λέγεται και σήμερα εις το Λάλα³. Μετά οι Λεντζαίοι ασχολήθηκαν με μεγάλη επιτυχία στο εμπόριο τυροκομικών ειδών και βουτύρου. Οι άλλες οικογένειες του χωριού μας εμφανίζονται μετά το 1750 με την ανάπτυξη του μεγάλου του Λάλα κυρίως μετά το 1780⁴. Οι πρώτες Μηλιώτικες οικογένειες που καταγράφονται επίσημα σε κρατικά έγγραφα είναι αυτές που δημοσιεύσαμε σε προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας και αναφέρουμε πάλιν εδώ⁵.

Η καταγραφή αυτή εδώ είναι του 1834 με την ίδρυση των πρώτων τέτοιων δήμων. Εμείς τότε ανήκαμε στον δήμο Κλαδεάς, μαζί με τα χωριά Δούκα, Δάρδιζα, Λάλα, Πόθου, Λάσδικα και Νεμούτα⁶. Βεβαίως πρωτύτερη αναφορά και καταγραφή Μηλιώτη είναι στις 30-5-1830, όταν όλοι οι δημογέροντες, οι προεστοί και ιερείς όλων των χωριών της Ηλείας υπέγραψαν διακοίνωση προς τον πρίγκιπα Λεοπόλδο να «δώσει τέλος ένδοξο εις την μεγαλουργία της αναγεννουμένης Ελλάδος»⁷. Ο πρώτος Μηλιώτης λοιπόν είναι ο Θανάσης Θανασόπουλος που είναι και ο πρώτος δημογέρων του χωριού μας.

Οι πρώτοι οικιστές ήσαν οι κάτω:

ΜΗΛΙΑΙΣ 1830-1850

Γιαννόπουλος Ιωάννης, Κων/νου, Κοτζιράς Παναγιώτης, Αλεξίου, Κοτζιράς Νικόλαος, Φιλοποίμην, Κάζος Νικόλαος, Διονυσίου, Κάζος Ιωάννης, Σωκράτη, Καραγιάννης Αντώνιος, Παναγιώτη, Λέτζος Βασίλειος, Δημητρίου, Λέτζος Νικόλαος, Ιωάννη, Λέτζος Αθανάσιος, Σπυριδώνα, Λέτζος Δημήτριος, Παναγιώτη, Λιακούλος Βασίλειος, Θεοδώρου, Μπιλάλης Δημήτριος, Ανδρέα, Μπιλάλης Κων/νος, Χρήστου, Μέτζος Αθανάσιος, Φωτίου, Τζαπάρας Ηλίας, Κων/νου, Χρηστόπουλος Χρήστος, Δημητρίου.

Βάσει λοιπόν αυτής της καταγραφής μπορούμε με σοβαρότητα και ιστορική αλήθεια να πούμε τα εξής: πρώτα πρώτα να αναδείξουμε την καταγωγή και την εξέλιξη των περισσότερων οικογενειών του χωριού μας και δεύτερον να διορθώσουμε αρκετά λάθη προηγούμενων καταγραφών. Εδώ σήμερα θα αναφέρουμε μερικά στοιχεία για κάποιες οικογένειες, για να δούμε ακριβώς αυτή την αλήθεια. Η ανάλυση θα γίνει αλφαβητικά και με μεγάλη προσοχή. Την πρώτη οικογένεια που θα αναλύσουμε είναι των Γιαννοπουλαίων.

Ο Π.Ν. Κασκαντίρης μας λέει ότι γενάρχη των Γιαννοπουλαίων είναι ο Γιάννης Κασκαντίρης παιδί του Δημάκη Κασκαντίρη και λόγω του ονόματός του, άλλαξε το επώνυμό του σε Γιαννόπουλος. Στην επίσημη απογραφή του 1834 των δημοτών του δήμου Κλαδεάς στις Μηλιές υπάρχει **Γιαννόπουλος Ιωάννης του Κωνσταντίνου**. Με την απλή λογική βλέπουμε ότι αν ήταν το 1830 ο Γιάννης Γιαννόπουλος 30 ετών αντιλαμβανόμεθα ότι ο πατέρας του Κωνσταντίνος και να παντρεύτηκε 20 ετών γεννήθηκε περίπου το 1750. Αποδεικνύεται έτσι ότι πατέρας του Γιάννου Γιαννόπουλου δεν είναι ο Δημάκης Κασκαντίρης αλλά ο Κωνσταντίνος και δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι ο Φώτης Γιαννόπουλος γιος του Γιάννου ονομάζεται πρωτότοκο γιο του Κωνσταντίνου και όχι βεβαίως Δημάκη. Επίσης στις επόμενες γενιές βλέπουμε να υπάρχει στους Γιαννοπουλαίους συνέχεια το όνομα Κώστας.

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΑΙΟΙ:

Οι Γιαννοπουλαίοι είναι Κασκαντιραίοι, που άλλαξαν το επώνυμό τους. Γενάρχη τους είναι ο Δημήτρης Κασκαντίρης, που κατά την παράδοση ήρθε στις Μηλιές κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας από κάποιο χωριό των Καλαβρύτων. Παιδί του Δημήτρη Κασκαντίρη είναι ο Δημάκης Κασκαντίρης. Αν ο Δημήτρης Κασκαντίρης είχε και θηλυγονία δεν είναι γνωστό.

Παιδιά του Δημάκη Κασκαντίρη, γιου του Δημήτρη είναι: Ο Λουκάς, ο Δημήτρης, ο Γιάννος, ο Κώστας και η Άννα η Χιώταινα.

Οι Γιαννοπουλαίοι προέρχονται από το Γιάννο Κασκαντίρη του Δημάκη. Τα παιδιά του Γιάννου άλλαξαν το επώνυμό τους σε Γιαννόπουλος, ίσως από το όνομα του πατέρα τους που ήταν Γιάννος.

Παιδιά του Γιάννου Κασκαντίρη είναι: Ο Φώτης και ο Κωνσταντίνος, που άλλαξαν το επώνυμό τους σε Γιαννόπουλος. Τον Κωνσταντή Γιαννόπουλο του Γιάννου τον έλεγαν και «τσιπτη», επειδή δεν τα κατάφερνε να παίζει τη φλογέρα «ζουρλά».

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ

ΤΩΝ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΑΙΩΝ (κατά Κασκαντίρη)

ΦΩΤΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Κώστας, Μαριορή, Γεωργίτσα, Ελένη.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΦΩΤΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δεν άφησε απογόνους. Σκοτώθηκε στον πόλεμο το 1913.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥ (ΤΣΙΠΗΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Χρήστος, Γιάννης, Αριστείδης, Αγαθή, Γιαννούλα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΗ (ΜΗΛΙΩΝΗΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Κωσταντής, Φιλοποίμης, Παναγιώτα, Τασία.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Αργυρώ Παπαντωνάκη.

ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Χρήστος, Αγγελική, Τασία.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Νίκος, Αριστείδης, Ντίνα, Γιώτα, Γεωργία.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Κώστας.

Έτσι δύο τινά συμβαίνουν ή ο Κώστας Γιαννόπουλος δεν είχε τέκνα και υιοθέτησε τον Γιάννο του Κασκαντίρη ή έχουν κάποια κοινή καταγωγή πριν του 1750 που δεν μπορούμε να γνωρίζουμε.

ΔΟΥΜΑΙΟΙ

Στην απογραφή του 1834 φαίνεται ο Γενάρχη του Δουμαίων Δημήτριος στο χωριό Νεμούτα, μάλιστα απογράφεται ως **Ντούμας Δημήτριος του Χαράλαμψη**⁸, ενώ στην ίδια απογραφή υπάρχει Δούμας Βασίλειος του Ανδρέα. Ο γιος λοιπόν του Δημητρίου Ντούμα ο Χαράλαμπος ήλθε στο χωριό μας και λόγω του ονόματος του πατέρα του άλλαξε ή έχουμε παραπλήσια χρήση, ως Δημητρόπουλος.

ΔΟΥΛΑΙΟΙ

Στην απογραφή του 1834 απογράφεται ο **Χρηστόπουλος Χρήστος του Δημητρίου**. Έτσι είναι εμφανές ότι Γενάρχη των Δουλαίων δεν είναι αυτός ο Χρήστος που αναφέρει ο Π.Ν. Κασκαντίρης, αλλά ο παππούς του, αυτό είναι εύκολο να το υπολογίσουμε με βάσει την ονοματοδοσία αλλά και την ανάλυση την χρονική ανά γενιά που κάναμε και στους Γιαννοπουλαίους. Επίσης είναι σαφές ότι το επώνυμο Χρηστόπουλος υπάρχει από το 1834 και η αλλαγή δεν έγινε μετέπειτα όπως πολλοί ισχυρίζονταν λαθεμένα. Έτσι ορθώς πολλοί Χρηστόπουλοι και στου Πόθου (από τον Δημητρώλη Χρηστόπουλο) αλλά και στην Αμερική (Χρηστόπουλος Χρήστος) φέρουν αυτό το επώνυμο.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ ΤΩΝ ΔΟΥΛΑΙΩΝ

(κατά Κασκαντίρη)

ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΟΥΛΗΣ (ΓΕΝΑΡΧΗΣ) ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δημητρώλης, Κωνσταντάκης, (Κόλλιας), Παναγιώτης, Αναστάσης (Δαγκούνας), Νικόλας.

ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ

Έφυγε από τις Μηλιές και εγκαταστάθηκε στο χωριό Πόθου Ηλείας. Δεν έχουμε πληροφορίες για τους απογόνους του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ (ΚΟΛΛΙΑΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Θανάσης, Χρήστος, Γιάννης, Αποστόλης, Χαρίκλεια, Σταυρούλα.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΗ

Δεν άφησε απογόνους, πέθανε από χολέρα στο Μέτσοβο Ηπείρου το 1912 - 1913.

ΧΡΗΣΤΟΣ και ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΗ

Και οι δύο έφυγαν για τις ΗΠΑ, όπου εγκαταστάθηκαν μόνιμα. Δεν έχουμε πληροφορίες για τους απογόνους των.

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Κώστας.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ

Έφυγε από τις Μηλιές και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Κουκουβίτσα Αμαλιάδας. Δεν έχουμε πληροφορίες για τους απογόνους του.

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ (ΔΑΓΚΟΥΝΑΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Σωτήρης, Γιώργης, Γιάννης, Κατερίνα, Γεωργούλα.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Χαράλαμπος, Ελένη, Ντίνα.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Αναστάσης, Γιάννης, Γιώτα, Χρυσάνθη.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Κώστας, Αναστάσης, Αντώνης (παπα - Αντώνης), Δημήτρης, Νίκος, Γιώτα, Ντίνα.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Χρήστος, Βασίλης.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑ

Έφυγε από τις Μηλιές για τις ΗΠΑ, όπου εγκαταστάθηκε. Δεν έχουμε πληροφορίες για τους απογόνους του.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑ

Δεν έχουμε πληροφορίες για τους απογόνους του.

ΚΑΝΤΖΑΙΟΙ

Στην απογραφή του 1834 απογράφονται δύο οικογένειες του **Κάτζου Νικολάου του Διονυσίου και του Κάτζου Ιωάννη του Σωκράτη**. Άρα το αμέσως συναγόμενο είναι ότι οι δύο αυτοί Κατζαίοι δεν έχουν τον ίδιο πατέρα όπως εσφαλμένα αναφέρει ο Π.Ν. Κασκαντίρης. Μια προσεκτική ανάλυση του γενεαλογικού δένδρου των Κατζαίων επιβεβαιώνει

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

την αλήθεια της απογραφής, γιατί το όνομα Διονύσιος είναι κομβικό στην μία οικογένεια όπως και όνομα Σωκράτης στην άλλη. Ο Σωκράτης και ο Φώτης Κάντζιος ορθώς αναφέρει ο Π.Ν. Κασκαντίρης ότι σκοτώθηκαν από καταδικαστικά αποσπάσματα γιατί ήταν ζωοκλέφτες.

«Η ληστεία δεν είχε παταχθεί στην Ηλεία. Στα γύρω από τον Πύργο χωριά λημέριαζαν ακόμη ληστροφυγόμενοι που καταδιώκονταν χωρίς να υπάρχει τρόπος να εξοντωθούν. Στις 11 Ιουνίου 1902 χωρικοί με όπλα και τη βοήθεια του αστυνόμου της Ώλενας, ονομαζομένου Τσάμη κατόρθωσαν να συλλάβουν τους ληστροφυγόμενους Ντινάκη και Κάντζο οι οποίοι κατατρόμαζαν πολύ καιρό την επαρχία Ηλείας»⁹.

Έκπληξη στο γενεαλογικό δένδρο των Καντζαίων είναι ο Αγγελής Κάντζιος του Δημήτρη ο οποίος φαίνεται να μην έχει προηγούμενη σχέση με τους Καντζαίους. Η ύπαρξη του ονόματος Δημητρακόπουλος ή Δουδομής φαίνεται το 1821. «Η πολεμική παράδοση των Μηλεών ομιλεί ακόμη περί του ηρωικού Δουδομή, ατρομήτου αγωνιστού εις το Πούσι, του οποίου το γαταγάνι εσώζετο επί μακρόν υπό του απογόνου του Δημητρίου Δημητρακοπούλου ή Δουδομή»¹⁰. Ο Αγγελής Κάντζιος λοιπόν δεν αποδεικνύεται ότι είχε τουλάχιστον το 1821 συγγένειαν με τους Καντζαίους και τούτο φαίνεται στην ανάπτυξη του γενεαλογικού δένδρου των Καντζαίων και από τον Παν. Κασκαντίρη. Τώρα προ του 1800 αν είχαν συγγένειαν κανείς δεν ξέρει.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ ΤΩΝ ΚΑΝΤΖΙΑΙΩΝ (κατά Κασκαντίρη)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΟΥ (ΓΕΝΑΡΧΗΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Θεοδωρής, Λεωνίδας, Νικολής, Γιάννης.

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΣΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Παναγιώτης (Φέτας), Θανάσης.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Γιώργης, Κωστούλα, Θανάσω.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ (ΦΕΤΑΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Βασίλω (Δημητράκινα), Γιωργίτσα.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΣΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Κατερίνη (Κατσίναινα), Βασίλω. Ολυμπιάδα.

ΝΙΚΟΛΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Διονύσης, Μαριά (Δημ. Κασκαντίραινα), Ζωίτσα (Μπράμαινα), Τασιά (Ποίμαινα).

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Γιώργης (Μπιθγκρής), Διονυσούλα.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΗ (ΜΠΙΘΓΚΡΗΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Διονυσάκης, Ανδρέας, Χαράλαμπος, Κατερίνη, Βασίλω.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΗ

Πέθανε νέος και δεν άφησε απογόνους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Διονύσης, Γιώργης, Δημήτρης, Αλεξάνδρα, Αγγέλω.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δεν άφησε απογόνους. Υπηρέτουσε στη Χωροφυλακή και σκοτώθηκε κατά τον εμφύλιο πόλεμο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Σωκράτης, Φώτης, Γιώργης (Μπιούλιαρης), Βγενιά (Φωτάκινα).

Ο Σωκράτης και ο Φώτης Κάντζιος δεν άφησαν απογόνους. Σκοτώθηκαν από καταδικαστικά αποσπάσματα, που τους κυνηγούσαν γιατί είχαν κάνει κλεψιές.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ

Δεν έχουμε πληροφορίες.

ΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Σταύρος, Νάσιος.

ΣΤΑΥΡΟΣ

Ο Σταύρος άλλαξε το επώνυμό του σε Δημητρακόπουλος. Απ' αυτόν ξεκινούν οι Δημητρακοπουλαίοι για τους οποίους μιλήσαμε.

ΝΑΣΙΟΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δημήτρης, Νικόλης, Γιαννάκινα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ και ΝΙΚΟΛΗΣ ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΤΟΥ ΝΑΣΙΟΥ

Δεν έχουμε πληροφορίες αν άφησαν απογόνους.

ΟΙ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΑΙΟΙ

Οι Δημητρακοπουλαίοι είναι Καντζαίοι, που άλλαξαν το επώνυμό τους: Γενάρχη τους είναι ο Μπακοβασιλης, όπως και των Μπιλαίων, των Τσαπαραιών και των Σεββοπουλαίων.

Οι Δημητρακοπουλαίοι κατάγονται από το Θάνο Μπακοβασιλη, από τον οποίο προέρχονται οι Καντζαίοι.

Παιδί του Θάνου Μπακοβασιλη είναι ο Δημήτρης, που άλλαξε το επώνυμό του σε Κάντζιος.

Παιδιά του Δημήτρη Κάντζιου είναι ο Θανάσης και ο Αγγελής. Από τον Αγγελή τον Κάντζιο κατάγονται οι Δημητρακοπουλαίοι.

Παιδιά του Αγγελή του Κάντζιου είναι ο Σταύρος που άλλαξε το επώνυμό του σε Δημητρακόπουλος και ο Νάσιος, ο πατέρας της Γιαννάκινας, που διατήρησε το επώνυμο Κάντζιος.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ

ΤΩΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΑΙΩΝ (κατά Κασκαντίρη)

ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΗ (ΝΤΟΥΝΤΟΥΜΗΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δημήτρης, Γιάννης, Παρασκευή (Πίπτα).

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ (ΝΤΟΥΝΤΟΥΜΗΣ)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Σταύρος, Παναγιώτα, Αγγελική, Ανδριάντα.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δημήτρης, Ελένη.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Έφυγε από τις Μηλιές. Είχε εγκατασταθεί μόνιμα στην Πάτρα και είχε δημιουργήσει εκεί δική του οικογένεια.

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΙΟΙ

Στην απογραφή του 1834 φαίνεται απογραφόμενος ο **Καραγιάννης Αντώνιος του Παναγιώτου**. Εσφαλμένος ο Π.Ν. Καραγιάννης λέγει ότι Γενάρχη είναι ο Γιάννης. Γενάρχη είναι ο Παναγιώτης ή Πανάγος από το 1800 τουλάχιστον ή ο πατέρας αυτού Αντώνης το 1870.

Για τον λόγο τούτο βεβαίως κληροδοτείται εντόνως το όνομα Πάνος εις την εξέλιξη των Καραγιανναίων και όχι το όνομα Γιάννης.

ΟΙ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΙΟΙ

Η προέλευσή τους είναι άγνωστη. Δεν γνωρίζουμε ούτε από ήρθαν ούτε πότε ακριβώς ήρθαν στις Μηλιές. Σίγουρα όμως η άφιξή τους στις Μηλιές είναι μεταγενέστερη αυτής του Μπακοβασιλη, του πρώτου οικιστή του χωριού Μηλιές.

Υπολογίζεται, χωρίς αυτό να είναι απόλυτο ότι θα ήρθαν στις Μηλιές κάποτε μετά το 1750 μ.Χ.

Εγκαταστάθηκαν στην Πέρα γειτονιά κοντά σε άλλες Μηλιώτικες οικογένειες. Γενάρχη των Καραγιανναίων είναι ο Γιάννης Καραγιάννης.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ ΤΩΝ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΙΩΝ

(κατά Κασκαντίρη)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Αντώνης, Αποστόλης.

Οι σημερινοί Καραγιανναίοι κατάγονται από τον Αντώνη Καραγιάννη. Το Καραγιανναίο δέντρο δεν προχώρησε με τους απογόνους του Αποστόλη Καραγιάννη.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ (Παναγιώτη)

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Πανάγος, Δήμος, Γιωργίτσα.

ΠΑΝΑΓΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δήμος, Ανάστος, Μαρία, Σοφία, Βγένω.

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Πάνος, Χρήστος, Βασίλης, Κώστας, Διονυσία, Μαρία.

ΠΑΝΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δημήτρης.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Ντίνα, Σωπύρω, Δημήτρα.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δημήτρης.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Δημήτρης, Γιώργος.

ΑΝΑΣΤΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥ

Δεν άφησε απογόνους, γιατί πέθανε.

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ

Είναι αδελφός του Πανάγου Καραγιάννη, αλλά δεν έχουμε πληροφορίες αν άφησε απογόνους.

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ: Γιώργης (Μερέλης), Χριστίνα (Αθαν. Κάντζιου).

Ο Γιώργης Καραγιάννης του Αποστόλη έφυγε από τις Μηλιές για την Καλολεστή. Εκεί ήρθε σε γάμο, αλλά δεν άφησε απογόνους.

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι παραμένει αίοιο το επιχείρημα περί κοινής καταγωγής από το 1707 και έπειτα των περισσότερων οικογενειών του χωριού μας από τον Μπακοβασιλη. «Σήμερα δεν υπάρχει το όνομα Μπακοβασιλης εις το χωριό μας. Εκ των τριών υιών του Μπακοβασιλη κατάγονται πολλές σύγχρονες οικογένειες των Μηλεών, με διάφορα επώνυμα, οι οποίοι έχουν μακρινή συγγένεια μεταξύ των»¹⁴. Επιπλέον εδώ θέλω να σημειώσω και ένα άλλο σημαντικό στοιχείο για την οικιστική συμπεριφορά τότε των Ελλήνων και των Αλβανών την περίοδο 1700-1821, «οι οικισμοί αυτοί – προσωρινά καταλύματα μάλλον παρά πραγματικά χωριά – δεν επέζησαν μ' αυτή τη μορφή στους επόμενους αιώνες. Η αλβανική ονομασία «Κατούνα» αποδίδει θαυμάσια την μορφή των προσωρινών οικισμών. Πολλοί μεταποτίστηκαν ή σβήστηκαν από το χάρτη και άλλοι εξελίχθηκαν σε μόνιμους οικισμούς. Παρόλο που η λέξη κατούνα δεν εμφανίζεται στο κατάστιχο, μπορούμε να υποθέσουμε ότι ένα μεγάλο τμήμα των χωριών μας ανήκε σ' αυτόν τον συνηθισμένο για τους Αλβανούς τύπο οικισμού, που συνδέεται προφανώς με τις κτηνοτροφικές τους δραστηριότητες»¹². Από την ανάλυση αυτή ανακαλύπτουμε και την ετυμολογία της λέξης Κατουνίστα του χωριού μας, που σημαίνει από τα παραπάνω στανότοπι, μικρό στανότοπι με το υποκοριστικό «-ιστα».

Στο επόμενο φύλλο θα πέσουμε στα δύσκολα να αναλύσουμε και τις υπόλοιπες οικογένειες.

Δ.Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Β. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: «Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου 13ος – 18ος Αιώνας» σελ. 272
2. Β. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: «Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου 13ος – 18ος Αιώνας» σελ. 223
3. Γ.Α. ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: «Η Ηλεία επί τουρκοκρατίας» σελ. 14-15
4. Α. ΦΡΑΤΖΗ: «Επιτομή της Αναγεννηθείσης Ελλάδος» Τ.Β. κεφ. 24.β. 146
5. Β. ΔΑΒΟΥ: «ιστορική έρευνα 32 χωριών της Ηλείας» σελ. 43
6. Β. ΔΑΒΟΥ: «ιστορική έρευνα 32 χωριών της Ηλείας» σελ. 40, 41, 42, 43
7. Β. ΔΑΒΟΥ: «ιστορική έρευνα 32 χωριών της Ηλείας» σελ. 14
8. Β. ΔΑΒΟΥ: «ιστορική έρευνα 32 χωριών της Ηλείας» σελ. 42
9. Β. ΔΑΒΟΥ: «Στον Πύργο και στην Ηλεία του 1821-1930» σελ. 203
10. Π.Σ. ΜΠΙΛΑΛΗ: «Ιστορία των Μηλεών Ηλείας» σελ. 19
11. Π.Σ. ΜΠΙΛΑΛΗ: «Ιστορία των Μηλεών Ηλείας» σελ. 11
12. Β. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ: «Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου 13ος – 18ος Αιώνας» σελ. 97

Οι ξενιτεμένοι ΜΗΛΙΩΤΕΣ

από την εκδήλωση της 7/2/2004

Στις αρχές του 20ου αιώνα, το χωριό μας η Μηλιάς, αριθμούσε πάνω από 90 οικογένειες με 600 και πλέον ψυχές. Ένα βασικό χαρακτηριστικό στη σύνθεση του πληθυσμού του χωριού μας τότε είναι ότι ένα μεγάλο ποσοστό του ήταν νέοι στο εφηβικό και μεταφηβικό στάδιο, δηλαδή το αξιότερο και δυναμικότερο μέρος της κοινωνίας.

Νέοι γεμάτοι όρεξη για δουλειά και προκοπή, νέοι να μπουν αμέσως στην οποιαδήποτε παραγωγική διαδικασία. Αλλά, αυτό πάντα το μεγάλο «αλλά», οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της πατρίδας μας τότε ήταν στο χειρότερο στάδιο, οι συνεχείς πόλεμοι και η συνεχής ασταθής πολιτική και κοινωνική περίοδος είχαν φέρει την χώρα στο στάδιο της κατάρρευσης, πόσο μάλλον την ελληνική επαρχία και ειδικότερα το χωριό μας, ένα ορεινό φτωχό χωριό με ελάχιστες παραγωγικές διαδικασίες, κυρίως αγροτικές, γύρω από την κτηνοτροφία. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της εποχής εκείνης ήταν και η ελλειπείστατη προσφερόμενη παιδεία προς τους νέους της εποχής εκείνης. Έτσι παρήχθησαν ολόκληρες στρατιές αναλφαβήτων ή στην καλύτερη των περιπτώσεων στην μάθηση ελαχίστων «κολυβογραμμάτων».

Την εποχή εκείνη στην παγκόσμια σκηνή, βλέπουμε μια υφασιακή κατάσταση στην οικονομία της Ευρώπης η οποία μαστίζεται από μεγάλες εθνικές εξάρσεις και πολέμους με αποκορύφωμα βεβαίως τον Α' παγκόσμιο πόλεμο, σε αντίθεση βεβαίως με την Αμερική, κυρίως τις ΗΠΑ, και δευτερευόντως του Καναδά, να αναπτύσσονται με μεγάλους ρυθμούς, κυρίως στη βιομηχανία, στο εμπόριο, και στις συγκοινωνίες. Η ανάπτυξη αυτή προϋπέθετε πολλά εργατικά χέρια.

Ακριβώς λοιπόν εκείνη την εποχή άρχισε το μεγάλο μεταναστευτικό κύμα από την Ελλάδα προς την Αμερική, κυρίως από τις φτωχότερες περιοχές της χώρας μας. Πραγματικά έγινε η μεγαλύτερη αφαίμαξη εργατικού δυναμικού που έγινε ποτέ στη χώρα μας.

Έτσι και το μικρό χωριό μας αποδεκατίστηκε. Νέοι με απλή και σύντομη διαδικασία πήραν τα υπερκωκάνια της μεγάλης τους φυγής, για μια καλύτερη ζωή για αυτούς και τις οικογένειές τους, να δουλέψουν λίγα χρόνια κι ύστερα να γυρίσουν πίσω, εκεί στους δικούς τους στο χωριό, να συνεχίσουν από μια άλλη αφετηρία μια αξιοπρεπή και καλύτερη ζωή. Όμως άλλες οι βουλές της ζωής, όπως θα δούμε πιο κάτω, άλλοι ξαναγύρισαν, άλλοι ήρθαν και ξανάφυγαν, άλλοι δέσανε εκεί και δεν ξανάρθαν ποτέ, μα όλοι είχανε μέσα τους το μεγάλο εκείνο Σάββατο του μισεμού τους, όλοι. Ας δούμε λοιπόν αναλυτικά ποιοι συγχωριανοί μας αποδήμησαν τότε και τι έγινε μ' αυτούς. Αρχίζουμε με αλφαβητική σειρά την καταγραφή.

1. ΒΑΣΙΛΗΣ και ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ (ΝΤΟΥΒΕΛΑΣ)

Δύο αδέρφια του μακαρίτη του μπαρμπα Θεωρή του Ντουβέλα εγκαταστάθηκαν στην Αμερική και δεν γύρισαν ποτέ. Οι Γεωργόπουλοι ως επώνυμο δεν υπάρχουν πια για το χωριό μας, γιατί ο μπαρμπα Θεωρή δεν άφησε άνδρες απογόνους, αλλά «θήλεια», την θεία Κατίνη που παντρεύτηκε τον Δημητρίο Βουτσιώτη από την Νεμούτα και την θεία Βούλα που παντρεύτηκε τον Ανάστο τον Λέντζο. Αν ο Βασίλης και ο Αντώνης Γεωργόπουλος άφησαν απογόνους στην Αμερική εμείς δεν το γνωρίζουμε.

2. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΑΥΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ΝΤΟΥΝΤΟΥΜΗΣ)

Έφυγε από τις Μηλιές για τις ΗΠΑ αλλά επέστρεψε στο χωριό μας και δημιούργησε οικογένεια.

3. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΔΟΥΜΑΣ (ΤΖΙΜΗΣ)

Έφυγε για τις ΗΠΑ αλλά επέστρεψε στην Ελλάδα κι έμεινε στην Αθήνα, βοηθώντας στις εμπορικές επιχειρήσεις των αδελφών του. Έμεινε άγαμος.

4. ΧΡΗΣΤΟΣ και ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΟΥΛΗΣ του ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΗ

Έφυγαν από το χωριό για τις ΗΠΑ και δεν ξαναγύρισαν ποτέ, ήταν αδέρφια του μπαρμπα Αποστόλη του Δουλή. Δεν έχουμε πληροφορίες αν άφησαν απογόνους.

5. ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΟΥΛΗΣ του ΝΙΚΟΛΑ

Έφυγε για τις ΗΠΑ και δεν ξαναγύρισε ποτέ. Ήταν ένας εξάδελφος του μπαρμπα Γιώργη και Σωτήρη του Γιάννη Γιάννη Δουλή. Δεν έχουμε πληροφορίες αν άφησαν απογόνους.

6. ΒΑΣΙΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΣΚΑΝΤΙΡΗΣ

Έφυγε για τις ΗΠΑ και δημιούργησε εκεί δική του οικογένεια, δεν γύρισε στην Ελλάδα. Ήταν αδελφός της Άνας Ζώρα θετής μητέρας του Ηλία Ζώρα (Γερμανού) στον Πύργο.

7. ΝΙΚΟΛΑΚΗΣ, ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ, ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΤΣΙΡΑΣ

Έφυγαν για τις ΗΠΑ. Ο Χαρίλαος δημιούργησε δική του οικογένεια, ήλθε μια φορά στο χωριό και επέστρεψε πάλι στις ΗΠΑ για τους άλλους δύο δεν έχουμε πληροφορίες αν άφησαν απογόνους. Ήταν αδέρφια του Θεωρή και του Ανδρέα Κοτσιρά (Γκορλότση και Κουτσουμπά).

8. ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΟΤΣΙΡΑΣ

Αδελφός του Γιάννη Κοτσιρά (Κουτσουγιάννη). Έφυγε για τις ΗΠΑ δεν επέστρεψε ποτέ.

9. ΝΙΚΟΣ και ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΤΣΙΡΑΣ του ΓΙΑΝΝΗ

Αδέρφια του Δημήτρη Κοτσιρά (Γεωργικού). Έφυγαν για τις ΗΠΑ και δεν επέστρεψαν ποτέ, δεν έχουμε πληροφορίες για τους απογόνους τους.

10. ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ του ΠΑΝΑΓΟΥ

Έφυγε για τις ΗΠΑ αλλά επέστρεψε στο χωριό και δημιούργησε οικογένεια (πατέρας του Πάνου και Χρήστου Καραγιάννη).

11. ΑΡΓΥΡΗΣ ΛΕΝΤΖΟΣ του ΦΩΤΑΚΗ

Έφυγε για τις ΗΠΑ αλλά επέστρεψε στο χωριό και δημιούργησε δική του οικογένεια (πατέρα του Φώτη του Λέντζου).

12. ΓΙΩΡΓΗΣ και ΔΗΜΟΣ ΛΕΝΤΖΟΣ του ΓΙΑΝΝΗ

Έφυγαν για τις ΗΠΑ. Δεν δημιούργησαν εκεί οικογένεια και στα γεράματά τους ήλθαν στην Ελλάδα και στο χωριό μας. (Αδέρφια του Λεωνίδα του Λέντζου).

13. ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΛΕΝΤΖΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΗ (Μητσόπουλος)

Έφυγε για τις ΗΠΑ δεν επέστρεψε ποτέ στην Ελλάδα, δεν έχουμε πληροφορίες αν δημιούργησε οικογένεια (θείος του Μίμη του Λέντζου και της Σοφίας Τσαπάρα (Παπαχρηστιαίνας).

14. ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΟΥΝΤΑΣ (Κολοβός)

Έφυγε για τις ΗΠΑ, μάλιστα δυο φορές αλλά επέστρεψε και δημιούργησε οικογένεια στο χωριό (πατέρας του Κανέλου του Μαρούντα).

15. ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΡΑΜΟΣ

Έφυγε για τις ΗΠΑ και επέστρεψε γέρος στο χωριό μας που έζησε αρκετά χρόνια έως το θάνατό του. Ήτο αδελφός της μητέρας του Κωνσταντή Λέντζου (Τσαρμπού)

16. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΜΠΡΑΜΟΣ του ΒΑΣΙΛΗ Εξάδελφος του Χρήστου Μπράμου, έφυγε για τις ΗΠΑ δεν επέστρεψε ποτέ.

17. ΠΑΝΟΣ ΜΠΡΑΜΟΣ του ΣΤΑΥΡΟΥ (ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ)

Έφυγε για τις ΗΠΑ, δεν επέστρεψε ποτέ, αδελφός του Κώστα (Ντόρλα) και του Αλέκου.

18. ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΘΟΔΩΡΗ ΠΙΠΠΑΣ (Καλαμπάκας)

Έφυγε για τις ΗΠΑ, αλλά επέστρεψε στο χωριό και έκανε δική του οικογένεια.

19. ΓΙΩΡΓΗΣ και ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΠΙΠΠΑΣ

Έφυγαν για τις ΗΠΑ ο μεν Γιώργης επέστρεψε και έκανε οικογένεια (Μασούρας) πατέρα του Χρυσάνθου του Πίππα, ενώ ο Δημήτρης (Τζίμης) έμεινε στις ΗΠΑ παντρεύτηκε εκεί αλλά δεν άφησε απογόνους, το 1950 επισκέφθηκε το χωριό μας για μία μόνο φορά.

20. ΒΑΣΙΛΗΣ και ΘΥΜΙΟΣ ΠΙΠΠΑΣ του ΗΛΙΑ

Έφυγαν τις ΗΠΑ ο μεν πρώτος Βασίλης (Μπιμπής) πατέρας του Λούη του Πίππα επέστρεψε, ο Θύμιος έμεινε στην Αμερική και δημιούργησε εκεί δική του οικογένεια.

21. ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΠΑΡΑΣ του ΔΗΜΟΥ

Έφυγε για τις ΗΠΑ, επέστρεψε και δημιούργησε δική του οικογένεια στην Αθήνα (αδελφός του πατέρα του Πάνου του Τσαπάρου (Μπαλτίκα) και Πάνου Τσαπαρά (Κουταβά).

22. ΠΑΝΟΣ ΤΣΑΠΑΡΑΣ του ΚΩΣΤΑΝΤΗ (ΖΑΡΚΟΣ)

Έφυγε για τις ΗΠΑ δεν επέστρεψε ποτέ και δεν έχουμε πληροφορίες αν δημιούργησε οικογένεια και απογόνους (ήταν αδελφός του Μιχάλη Τσαπαρά (Ζάρκου) η οικογένεια δεν υπάρχει πλέον στο χωριό μας.

Αυτά λοιπόν έγιναν στις αρχές του 20ου αιώνα έως τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, ένα μεγάλο μεταναστευτικό κύμα νέων και δυνατών συγχωριανών μας έφυγε κυρίως για τις ΗΠΑ. Άλλοι όπως είδαμε επέστρεψαν εδώ και δημιούργησαν οικογένειες γνωστές μας, άλλοι δεν γύρισαν ποτέ και έκαναν οικογένεια στην ξενιτιά, και δεν έχουμε πληροφορίες για τους απογόνους των, άλλοι έμειναν μόνοι τους στα ξένα για πάντα, κι άλλοι επέστρεψαν μόνοι και σακατεμένοι πια να πεθάνουν στον τόπο τους, που ήταν το βαθύ όνειρό τους, τουλάχιστον να μπορέσουν να πεθάνουν στον τόπο τους. Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο μια δεύτερη μεταναστευτική περίοδος αρχίζει πάλι για τις ΗΠΑ και τον Καναδά και δευτερευόντως για την Αυστραλία και την Γερμανία.

Ας δούμε ανατολικά και αυτή την περίοδο:

1. ΒΟΥΤΣΙΩΤΗ ΑΣΗΜΙΝΑ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Έφυγε για τον Καναδά την 10ετία του 70 και έχει δημιουργήσει εκεί δική της οικογένεια. Επισκέπτεται συχνά τη χώρα μας και το χωριό.

2. ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Έφυγε για την Γερμανία τη 10ετία του 60 και επέστρεψε γρήγορα στο χωριό μας και ζει πλέον με την οικογένειά του στο Κολύρι Ηλείας (νουνός του Μίμη Κ. Λέντζου).

3. ΜΑΡΙΑ και ΚΙΚΗ ΚΟΤΣΙΡΑ του ΙΩΑΝΝΗ

Ζουν μονίμως στις ΗΠΑ, επισκέπτονται σε αραιά διαστήματα το χωριό μας (αδελφός του Χρήστου Κοτσιρά).

4. ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΤΣΙΡΑΣ του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ (ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΡΑ)

Ζει μόνιμα στη Γαλλία, αλλά επισκέπτεται κάθε χρόνο το χωριό μας, όπου έχει χτίσει και σπίτι.

5. ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΤΣΙΡΑΣ του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ (αδελφός του Γιάννη)

Ήταν και αυτός στη Γαλλία αλλά το 2003 επέστρεψε στην Αθήνα μόνιμως.

6. ΔΗΜΗΤΡΗΣ Π. ΚΟΤΣΙΡΑΣ (ΜΠΑΣΑΣ)

Ζει και εργάζεται μόνιμα στον Καναδά.

7. ΒΑΣΙΛΗΣ-ΔΗΜΟΣ-ΓΙΑΝΝΗΣ-ΝΙΚΟΣ ΛΕΝΤΖΟΣ του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ (ΓΚΟΥΝΤΕΤΣΗ)

Έφυγαν για τις ΗΠΑ. Δημιούργησαν δικές τους οικογένειες. Ο Γιάννης και ο Δήμος ζούνε πια μόνιμα στην Αθήνα και ο Βασίλης επισκέπτεται συχνά τη χώρα μας και το χωριό μας (θείος του προέδρου του Συλλόγου μας Π.Κ. Γερμανού).

8. ΒΑΣΙΛΗΣ-ΔΗΜΟΣ-ΠΑΝΟΣ ΛΕΝΤΖΟΣ του ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Ζουν στις ΗΠΑ και επισκέπτονται αραιά το χωριό μας (παιδιά της θείας Τασίας της Λέντζου).

9. ΘΟΔΩΡΗΣ ΛΕΝΤΖΟΣ του ΙΩΑΝΝΗ

Έφυγε την 10ετία του 70 για την Αυστραλία, έχει δημιουργήσει δική του οικογένεια και επισκέφθηκε το χωριό μας το 1990 (αδελφός του Ηλία του Λέντζου (Τσιούρη).

10. ΒΑΣΙΛΙΚΗ και ΝΙΚΟΣ ΛΕΝΤΖΟΣ του ΛΕΩΝΙΔΑ

Ζουν στις ΗΠΑ και επισκέπτονται συχνά τη χώρας και το χωριό μας.

11. ΕΛΕΝΗ Δ. ΜΠΙΛΑΛΗ (ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΣΟΥ)

Ζει μόνιμα στην Ελβετία (αδελφή Πάνου Μπιλάλη).

12. ΔΗΜΗΤΡΑ Π. ΜΠΙΛΑΛΗ

Έζησε χρόνια στη Γερμανία, έρχεται συχνά στο χωριό μας (αδελφή της θείας Γεωργίας του Μαρίνη του Μπότσα).

13. ΜΠΟΤΣΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Έφυγε για τη Γερμανία και έμεινε αρκετά χρόνια, επέστρεψε στο χωριό μας όπου ζει και εργάζεται χρόνια πλέον εκεί.

14. ΠΑΝΟΣ ΠΙΠΠΑΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Έφυγε για τις ΗΠΑ. Δημιούργησε εκεί οικογένεια και επέστρεψε τη δεκαετία του 70 στο χωριό μας. Μένει μόνιμως πια στο Λάλα Ηλείας (αδελφός του Χρυσάνθου Πίππα - Μασούρα).

15. ΓΙΩΤΑ ΠΙΠΠΑ του ΗΛΙΑ (ΛΙΑΚΟΥ)

Ζει στις ΗΠΑ και έχει δημιουργήσει εκεί οικογένεια (αδελφή του Θανάση του).

16. ΠΙΠΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Έφυγε για τον Καναδά την 10ετία του 60, έζησε αρκετά χρόνια εκεί, αλλά επέστρεψε στην Ελλάδα, και ζει μόνιμα πια στο Βέλο της Κορινθίας (αδελφός του Αλέκου του Πίππα).

17. ΤΟΥΛΑ-ΡΙΝΑ και ΓΙΩΡΓΗΣ ΠΙΠΠΑΣ του ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

Η Τούλα μένει στις ΗΠΑ με τον άνδρα της τον Βασίλη Π. Λέντζο (Γκουντέτση) και έρχεται συχνά στο χωριό μας. Ο Γιώργης έμεινε και εργάστηκε αρκετά χρόνια αλλά επέστρεψε και μένει μόνιμα στο χωριό μας. Η Ρίνα μένει μόνιμως στις ΗΠΑ και επισκέπτεται αραιά το χωριό μας.

18. ΠΙΠΠΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ του ΗΛΙΑ (ΛΙΑΚΟΥ)

Έφυγε για την Αυστραλία και δεν επέστρεψε ποτέ (αδελφός του Θανάση του Πίππα).

19. ΚΟΥΛΑ-ΠΙΠΠΑ-ΠΑΤΕΛΗ

Έφυγε με τον άνδρα της για τον Καναδά όπου έζησαν χρόνια. Τα τελευταία χρόνια επέστρεψαν και ζουν μόνιμως στην Αθήνα. Ο γιός της ο Δημήτρης ζει και εργάζεται στον Καναδά (αδελφή του Αλέκου του Πίππα).

Τράμπα και χαΐρι

Απομειήμερο και οι γύφτοι άρχισαν να ρεklamάρουν την πραγματεία τους στην πλατεία του χωριού.

Γαϊδουράκια με χαϊμαλιά και χάντρες, άλογα με χανάκες και φούντες πολύχρωμες στα καπίστρια, μουλάρια με κουδούνια στο λαιμό, περίμεναν όλα τον μουστερή τους. Ο πατέρας, ο συγχωρεμένος, μόλις τους μυρίστηκε τράβηξε διακριτικά, αδιάφορος τάχα, για το σπίτι. Οπωσδήποτε τον ενδιέφερε το εμπόρευμα αλλά απέφευγε τη δημοσιότητα σ' αυτές τις συναλλαγές. Με το δίκιο του, βέβαια, γιατί είχε καεί πολλές φορές με τις τράμπες. Αντάλλασε ένα ζώο που, πράγματι, είχε τα χούγια του, με το καινούργιο παρουσίαζε περισσότερες μέτζες. Κι ύστερα, σα να μην τον έφτανε η πίκρα της άστοχης αγοράς, είχε από πάνω τα σχολιανά και την καζούρα των συχωριανών. Αυτός ήταν ο λόγος που τελευταία ήταν πολύ διστακτικός, σε τέτοιου είδους δοσοληψίες.

Μα τώρα δεν έπαιρνε άλλη αναβολή. Ο Ζέππος, ένα μαύρο γαϊδουράκι που 'χαμε, κόντευε να φτάσει στα χρόνια τη γιαγιά, πήγαινε και δεν πήγαινε στο δρόμο. Ανέκαθεν ήταν οκνός. Για να πας στη Σκόζα ήθελες δυο ωρίτσες στο νερό. Αν όμως για καλή σου τύχη στη διαδρομή προπορευόταν θυληκό, γαϊδουρίτσα, δηλαδή τότε έπιανε το Ζέππο μια αναπάντεχη σβελλάδα.

Θυμάμαι μια τέτοια περίπτωση στο γιοφύρι του Μάστρικου. Ο Γιώργης, ο αδελφός, πισωκάπουλα σφύριζε αδιάφορα χαιδεύοντας έναν κόκορα λειράτο, που ήταν περασμένος στο κολλισάκι και προοριζόταν για μακαρονάδα. Όταν ο γαϊδαρος μυρίστηκε φιλενάδα, έγιναν τα πάνω-κάτω. Γκάσα και γκάσα πατάει κιάζια ο επιβήτορας, κάτω ο Γιώργης, στο ρέμα ο κόκορας. Δράμα! Ευτυχώς, μετά βασάνων και κόπων ο πετεινός συνελήφθη ανάμεσα στα βάτα, διαφορετικά η ζημιά θα ήταν μεγάλη!

Μικρό πράγμα το 'χεις να σου παίρνει η Μάρω τη μπουκιά απ' το στόμα, εκείνη την εποχή μάλιστα! Τέλος πάντων ότι κι αν ήταν ο Ζέππος τα ψωμιά του τα είχε φάει.

«Ξεκινάμε από δω και τι θα γίνουμε;» «Με την πρώτη ευκαιρία θα του δώσω δρόμο», έλεγε και ξανάλεγε ο πατέρας.

«Μ' έφαγε η ζαλιά κι ο ποδαρόδρομος», συμπλήρωνε η μάνα με παράπονο.

Είχε δεν είχε καπνίσει το τσιγάρο, από την στιγμή που γύρισε από την αγορά ο πατέρας, και νάσου ο γύφτος με την πραγματεία στην περαρούγα, λες κι ερχόταν συστημένος.

Το σκηνικό άρχισε να στήνεται στο άψε-σβήσε. Τα ζώα σκόρπισαν στου Γερμανού τον κήπο για χλόη κι ο γύφτος πλησίασε σα γνώριμος παλιός:

«Γεια και χαρά σου άρχοντα» «Γεια σου και σένα», είπε ξερά ο πατέρας, ο άρχοντας.

Όχι πως δεν ήταν κοινωνικός ο πατέρας. Αντίθετα μάλιστα, τη σκούφια του πετούσε για κάτι τέτοια. Έλα όμως που είχε καεί στο χυλό και φύσαγε και το γιαούρτι. Οι γύφτοι, και όχι μόνο μας είχαν φορτώσει κατά καιρούς ζώα με κουσουρία διάφορα. Γι' αυτό σε κάτι τέτοιες περιπτώσεις ήταν πάντα μουλωχτός.

Αντίθετα ο γύφτος αεράτος άρχισε τις ρεκλάμες:

«Έχω καλό πράμα κουμπάρε», είπε κι άρχισε να αραδιάζει τα χαρίσματα του τσίλη, του καρρά, του ντορή...

Ο πατέρας τον διέκοψε κάπως απότομα:

«Άστα απ' αυτά έχω χορτάσει. Έχω κι εγώ να σου δώσω ένα καλό πράγμα».

«Να το δω πρώτα κουμπάρε», είπε ο γύφτος.

«Τάση, για φέρ' το κάτω, πάνω στη χαμοκέλλα είναι!». Έκανα πως δεν άκουσα. Μια ματιά όμως του πατέρα μου έδωσε να καταλάβω πως δεν ήταν ώρα για κόντες.

Πήγα με βαριά καρδιά.

Ο Ζέππος μπορεί να ήταν οκνός, μπορεί να είχε κι άλλα χούγια, αλλά πως να το κάνουμε; Χρόνια μαζί, ζήσαμε, φάγαμε ψωμί. Στο φόρτωμα δεν έλεγε όχι, βάσταζε το δόλιο, ούτε ξέγερνε, ούτε πρόγκαγε, ούτε τίποτα. Άσε που είχαμε γλιτώσει τον ποδαρόδρομο, εμείς τα παιδιά, κυρίως. Φορτωμένο πότε, με ξύλα, πότε με νερό, πότε με γέννημα υπέμενε και μας μισωγάμι αδιαμαρτύρητα.

Πώς να το αποχωριστείς εύκολα τώρα που γέρασε; Έτσι όμως το έχει η μοίρα, ξεφορτώνονται τ' άλογα όταν γεράσουν και τα γαϊδουρίκια επίσης.

Εν τέλει το 'φερα. Ο γύφτος, μόλις το είδε, έρριξε το κεφάλι κάτω λες και τον κτύπησε κεραμίδα!

Ο πατέρας τράβηξε μια ρουφηξιά απ' το σέρτικο, έστριψε το μουστάκι και περίμενε την απάντηση. «Έχει τα χρόνια σου μπάρμπα, τι να το κάνω;»

«Κι εγώ τι να το κάνω;» του είπε ο πατέρας, χωρίς περιστροφές, κι έκανε πως απομακρύνεται.

«Έλα δω άρχοντα, πάρε τσιγάρο, θα τα βρούμε».

Τη βλέπεις αυτή τη γαϊδουρίτσα; παρ' την και θα με θυμηθείς. Είναι και γκαστρωμένη, παρ' την, θα φας ψωμί.

«Ρε μπας και ρεφάρουμε», συλλογίστηκε ο πατέρας και κοντοστάθηκε.

Το έργο τώρα αποκτούσε ενδιαφέρον. Πρωταγωνιστές και κομπάρσοι, όλοι εν δράσει.

Ο πατέρας, ο γύφτος, το γυφτόπουλο, εμείς τα παιδιά ακόμα και η μάνα που μέχρι τότε αγνάντευε από μακριά, όλοι ολόγυρα από την ετοιμόγεννη, παίρνουν το δικό τους ρόλο.

Πρώτος ο πατέρας πλησίασε και κοίταξε το ζώο στα δόντια, για να

συμπεράνει τα χρόνια του. Εδώ, ξέρετε, δεν ισχύει το «κάποιου χαρίζανε ένα γαϊδαρο κι αυτός τον κοίταζε στα μάτια», γιατί ο γύφτος, για να μας δώσει τη γαϊδουρίτσα, θα μας έπαιρνε το Ζέππο και το κατιτίς του επιπλέον για πανοπρόικι.

Το γυφτόπουλο, που πήρε σειρά, ακουμπούσε τ' αφτί του στην κοιλιά της ετοιμόγεννης και μετά έπιανε το κεφάλι του, λες τάχα και το κλώτσησε το γαϊδουροπούλι, που 'χε μέσα της. Ύστερα αφού έκανε αέρα με τ' αφτιά της για να του περάσει, δήθεν, ο πονοκέφαλος άρχιζε τα ακροβατικά. Μ' έναν πήδο βρισκόταν πότε στο σβέρο, πότε στα καπούλια της. Μια περνούσε ανάμεσα στα μπροστινά της πόδια και μια στα πισινά της. Μέχρι και την ουρά της καμμένουλας έδενε κόμπο. Μ' αυτή «αρνί», καμία διαμαρτυρία, κανένα παράπονο. Πήρε άριστα σ' όλα τα τεστ, μπράβο της! Το γυφτόπουλο ικανοποιημένο απ' το ρόλο του έκανε μια τούμπα στα χόρτα και παρεμέρισε.

Το ρόλο τώρα παίρνει και πάλι ο πατέρας. Ελέγχει ένα ένα τα πόδια της, σηκώνοντάς τα και κοιτάζοντας τις οπλές. Ύστερα έκανε κι έναν οδοντιατρικό έλεγχο για δεύτερη φορά. Ίσως να 'χε κάποιες αμφιβολίες από την πρώτη γνωμάτευση. Ενώ, τουλάχιστον εμείς τα παιδιά, νομίζαμε πως τα πράγματα μέχρι στιγμής πάνε ρολόι, κάτι μορφασμοί του πατέρα αν τους αποκωδικοποιούσε κανείς, μάλλον θα είχε άλλη άποψη.

Φερ' ειπείν αυτό το δάγκωμα στα χείλη, το αργό στρίψιμο στο μουστάκι, το νευρικό ανασήκωμα της τραγιάσκα, όλ' αυτά και άλλα, περισσότερο δυσπιστία έδειχναν παρά όρεξη να προχωρήσει η συναλλαγή.

«Πάει θα χαλάσει η δουλειά» έλεγα από μέσα μου. Από την άλλη όμως έλεγα: «δεν μπορεί ο πατέρας θα το πάρει το ρίσκο». Εξάλλου και στο βιδαριστό έτσι το έκανε. Προβληματιζότανε, δίσταζε αλλά πολλές φορές τραβούσε από τριάντα για τον άσσο. Γι' αρκετή ώρα γύφτος και πατέρας, οι δύο άμεσα ενδιαφερόμενοι, έπεσαν σε περιουλογογή.

Με το κεφάλι κάτω έκαναν συγχρόνως ή εναλλάξ τις ίδιες κινήσεις. Κάπνιζε ο ένας κάπνιζε κι ο άλλος, έστριβε το μουστάκι ο ένας, το ίδιο κι ο άλλος, ξερόβηχε ο πατέρας, ξερόβηχε κι ο γύφτος.

Πέρασε αρκετή ώρα έτσι, μέχρι που ήρθε η ιδέα στο γυφτόπουλο να επενδύσει μουσικά αυτή τη σκηνή. Ξάπλωσε λοιπόν ανάσκελα κι άρχισε να παίζει ταμπουόλο, στην κοιλιά της γαϊδουρίτσας με τα δυο του χέρια, που έμοιαζαν με ταβουλόβεργες.

Η μουσική διεκόπη όμως βίαια. Ο γύφτος αγριεμένος τράβηξε με βία το γυφτόπουλο δείχνοντάς του να καταλάβει ότι αυτή του η

πράξη ενδεχομένως να βλάψει σοβαρά την εγκυμοσύνη. Μέχρι τότε ο πατέρας, όντως, δεν είχε πεισθεί. Του είχε φανεί η γαϊδουρίτσα μεγάλη σε χρόνια για να εγκυμονεί. Τουλάχιστον αυτό έδειξε κι ο έλεγχος στα δόντια.

Αυτή όμως η αντίδραση του γύφτου έδειχνε τόσο αυθόρμητη που του έδωσε κάθε επιφύλαξη. Μπράβο, μπράβο γύφτο με τις ευαισθησίες σου! Όλα πήγαν λοιπόν κατ' ευχήν. Η συμφωνία έκλεισε: πήρε ο γύφτος και το κατιτίς του επιπλέον, μετά από σκληρό παζάρι, και η γαϊδουρίτσα έμεινε σε εμάς. Εκείνη τη στιγμή κάνει την εμφάνισή της κι η γυφτίτσα (όχι θα 'μενε απ' έξω) που μέχρι τότε διακόνευε στη ρούγα.

Πήρε κι αυτή μια στάλα λάδι για συχώριο και καλορίζικα. Δεν πρόλαβε να φύγει ο γύφτος κι ο πατέρας άρχισε: «Ρε, τι μου θυμίζει... Ρε, τι μου θυμίζει...»

Ξέχωρα τι θυμίζει στον πατέρα η φυσιογνωμία του ζώου, για μας τα παιδιά, τουλάχιστον, οι μέρες που ακολούθησαν ήταν μέρες αγωνίας.

Κάθε τρεις και λίγο τρέχαμε στο στάβλο για να προλάβουμε το ευχάριστο.

Περιμέναμε σήμερα αύριο να βγει το γαϊδουροπούλι που θα χοροπηδούσε και μεις τα παιδιά θα παίζαμε μαζί του όταν ήταν μικρό, θα κάναμε καβάλα όταν μεγάλωνε... Ωραία! Αμέ!

Πέρασαν όμως μέρες πολλές και το ευχάριστο αργούσε. Η γαϊδουρίτσα έκανε κούρα: φαί, ύπνος, καλοπέραση. Η μπάκα της μεγάλωνε, βογγύλι έγινε, μα γεννητούρια τίποτα.

Πέρασε μήνας, πέρασε κι άλλος κι άρχισαν να μας ζώνουν τα φίδια.

Όσο λιγότευαν οι ελπίδες, λιγότευε και το τάισμα του ζώου. Άρχισε τώρα η αντίστροφη μέτρηση: η κοιλιά άρχισε μέρα τη μέρα να φουραίνει.

Λες να μας γέλασε ο γύφτος! «Φερ' την τουλάχιστον να γλιτώσω τον ποδαρόδρομο, να φέρω και κανά λιανάδι» είπε ο πατέρας, «κι άσε τα γαϊδουροπούλια, μαθμένος είμ' εγώ απ' αυτά».

Η γαϊδουρίτσα ξεκίνησε αργά αλ-

λά σταθερά για το πρώτο δρομολόγιο.

Φτάνοντας στην απάνω ρούγα το ζο, αντί να πάει ίσα το σωστό το δρόμο, στα καλά καθούμενα παίρνει στροφή ενενήντα μοιρών και ντουγγού για του Γιώργη του Σωτηρακόπουλου (Κούτσιου) τη χαμοκέλλα.

Λες και χτύπησε ρεύμα τον πατέρα πετάχτηκε από το σαμάρι. Νά'σαι εκεί από μια μεριά να βλέπεις...

«Ε, Γιώρη για βγες έξω, ήρθαν μουσαφίραϊοι ήρθαν τα πιστρόφια,» φώναξε.

Ευτυχώς ο μπαρμπα-Γιώρης κάπου έλειπε, γιατί η καζούρα θα ήταν μεγάλη.

Το ζω μετά βίας ξεκόλλησε από τα παλιά του λημέρια.

Και το 'λεγε ο πατέρας: «Κάτι μου θυμίζει, κάτι μου θυμίζει».

Αυτό ήταν! Ο γρίφος λύθηκε. Το ζωντανό ήταν από τον τόπο μας, μια σπιθαμή μας χώριζε. Η γαϊδουρίτσα ήταν του μπαρμπα-Γιώρη κι επειδή είχε τα χρονάκια της, την έδωσε στους γύφτους.

Αυτοί σαν καλοί νοικοκυραίοι την καλοτάισαν, την φτιασίδωσαν με χαϊμαλιά και χάντρες, την έκαναν διαφορετική. Ούτε ο Φουστάνος, ο πλαστικός χειρουργός, δεν έχει σήμερα ανάλογες επιτυχίες.

Πώς να μην την πατήσει, ο συχωρεμένος, ο Μπάμπης.

Άντε γύφτο με την επιστήμη σου! Μας ξεγέλασες για άλλη μια φορά. Μας έταξες λαγούς με πετραχείλια, γαϊδουροπούλια και πράσιν' άλογα και χαΐρι δεν είδαμε. Χαλάλι σου μियाγάσα! Και συ να ζήσεις ήθελες...

Όσο για κείνο το δρομολόγιο, το πρώτο δρομολόγιο, δεν ολοκληρώθηκε ποτέ.

Ο πατέρας μετά από λίγο επίστρεψε στο σπίτι γεμάτος πίκρα.

«Μα τι συμβαίνει, τι τρέχει, έπαθες τίποτα;» ρώτησε η μάνα αλαφιασμένη, μόλις τον είδε.

«Έλα, έλα παρ' την κι άσε τα πολλά λόγια, της είπε. Την πιάσανε οι πόνοι, θα γεννήσει. Α, και πού 'σαι, φώναξε και τον Κούτσιο να σε βοηθήσει, αν συναντήσεις δυσκολία στη γέννα, αυτός ξέρει...»

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ 7-2-2004

